

ANAYASA HUKUKU DERSİ

ARA SINAVI (11 Kasım 2010 Saat 15:00)

ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR

1- Avrupa modeli anayasa yargısıyla ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Kanunların anayasaya uygunluk denetimi *erga omnes* (herkesi bağlayan) etki yapar
- B) İlk olarak Avusturya'da ortaya çıkmıştır
- C) Bu modelde sadece *a posteriori* (sonrasal) denetim yapılabilir
- D) Genelde kıta Avrupası ülkelerinde yaygın bir modeldir
- E) Anayasaya uygunluk denetimi özel ve merkezi bir üst mahkeme tarafından yapılır

AÇIKLAMA: Fransa örneğinde olduğu gibi, Avrupa modeli anayasa yargısında *a priori* (öncesel/önleyici) denetim söz konusu olabilir.

2- Aşağıdaki ifadeleri dikkatlice okuyunuz.

- I. TC Anayasasının "Cumhuriyetin nitelikleri" ni düzenleyen 2. maddesi.
- II. TC Anayasasının "seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakları" kenar başlıklı 67. maddesi.
- III. TC Anayasasının "sporun geliştirilmesi" kenar başlıklı 59. maddesi.
- IV. TC Anayasasının "Ormanların korunması ve geliştirilmesi" kenar başlıklı 169. maddesi.
- V. Genel seçimlerde en çok oy alan partinin genel başkanının Cumhurbaşkanı tarafından "Başbakan" olarak görevlendirilmesi geleneği.

Yukarıdaki hükümler değerlendirildiğinde hangisi/hangileri şekli anlamda anayasa içinde yer almaz?

- A) Yalnız III
- B) Yalnız IV
- C) Yalnız V
- D) I ve II
- E) III ve IV

AÇIKLAMA: Şekli anlamda anayasa, bir devlette belli bir usulle yapılan ve anayasa olarak kabul edilen; normlar hiyerarşisinde en üstte yer alan norma denir. İlk dört şık şekli anlamda anayasa içinde yer almaktadır. Oysa V nolu şıkta bir teamülden söz edilmektedir ve teamüller maddi anlamda anayasa içinde yer alsa da şekli anayasa içinde değildir.

3- Anayasacılık hareketleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Anayasacılık hareketleri önce Amerika ve batı Avrupa'da etkili olmuştur
- B) Anayasacılık hareketlerinin temel amacı siyasal iktidarı sınırlandırmaktır
- C) Devletler farklı nedenlerle anayasa yapma ihtiyacı duyarlar
- D) Dünyada anayasası olmayan bir devlet yoktur
- E) Anayasa yapım nedeni ve yöntemi bütün devletlerde aynı biçimde gelişmiştir

AÇIKLAMA: Anayasa yapım nedeni ve yöntemi devletten devlete farklılık gösterebilir.

4- Aşağıdaki ifadeleri dikkatlice okuyunuz.

TEŞKİLATI ESASİYE KANUNU

1921 3. Tertip Düstur, Cilt: 1, s. 196 Ceridei Resmîye, 1-7 Şubat 1337

Teşkilatı Esasiye Kanunu 23 maddeden oluşmaktadır. Milli Mücadele döneminde, günün koşullarına göre hızlı yönetim sağlamak üzere çıkarılmıştır. Değiştirilemez maddesi veya değiştirilmesine yönelik özel bir hüküm bulunmamaktadır. Cumhuriyetin ilanından sonra 1924 Anayasasının kabulünden sonra yürürlükten kalkmıştır.

1921 Anayasasıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi tümüyle doğru verilmiştir?

- A) Yazılı – katı - çerçeve
- B) Teamüli – katı - çerçeve
- C) Yazılı – esnek - kazüistik
- D) Teamüli – katı – kazüistik
- E) Yazılı – esnek – çerçeve

AÇIKLAMA: Yazılıdır ve yukarıdaki metinde nerede yazılı olduğu verilmiştir (Resmi Gazete, tarih ve sayısı); esnektir çünkü değiştirilemez maddesi veya değiştirilmesine yönelik özel bir hüküm bulunmamaktadır; çerçevedir çünkü sadece 23 maddeden oluşmakta, dönemin koşullarında temel ilkelere yer verilmiştir.

5- 12 Eylül 2010 Anayasa değişiklikleri dikkate alındığında, aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Cumhurbaşkanı Anayasa Mahkemesine iptal davası açabilir.
- B) Bireylere Anayasa Mahkemesi'ne iptal davası açma yetkisi getirilmiştir.
- C) Görülmekte olan bir davada mahkeme yargıcı anayasaya aykırı olduğu savıyla bir kanunun tümünün veya bir kısmının iptali için Anayasa Mahkemesine başvurabilir
- D) Meclisteki siyasi parti gruplarından sadece iktidar ve anamuhalefet partisine iptal davası açma yetkisi tanınmıştır.
- E) TBMM üye tam sayısının 1/5'i iptal davası açmaya yetkilidir.

AÇIKLAMA: 12 Eylül 2010 Anayasa değişiklikleri ile bireysel başvuru hakkı getirilmiş olmakla birlikte, bireysel başvuru bireylere tanınan iptal davası açma yetkisi değildir. İptal davasını açma yetkisi sadece AY, m. 150'de belirtilen kişi ve makamlara tanınmıştır.

6- 1974 yılında Portekiz’de yapılan askeri harekât sonucu anayasa askıya alınmıştır. 1976 yılına gelindiğinde halkın temsilcilerinden oluşan bir grup yeni bir Portekiz Anayasası hazırlamış ve bu anayasa 25 Nisan 1976’da yürürlüğe girmiştir. Buna göre, 1976 tarihli Portekiz Anayasası hangi yöntemle yapılan bir anayasadır?

- A) Kurucu iktidar
- B) Kurucu referandum
- C) Kurucu meclis
- D) Misak
- E) Ferman

AÇIKLAMA: Halkın temsilcilerinden oluşan bir grup (yani bir meclis) yeni bir anayasa kabul etmiş ve bu grubun kabulüyle anayasa yürürlüğe girmiştir. Tipik bir kurucu meclis örneğidir.

7- Aşağıdakilerden hangisi itiraz yoluna (defi) örnektir?

- A) Cumhurbaşkanının anayasaya aykırı bulduğu bir kanunu veto etmesi
- B) İktidar partisi meclis grubunun yeni çıkarılan bir kanunla ilgili Anayasa Mahkemesine iptal davası açması
- C) Fransa’da anayasaya aykırı görülen bir kanun çıkmadan önce muhalefetin Anayasa Konseyi’ne başvurması
- D) Çorum Asliye Hukuk mahkemesinin gördüğü bir boşanma davasında hâkimin anayasaya aykırı hükümleri Anayasa Mahkemesi’ne taşınması
- E) Bartın Amasra’da Kıyı Kanununun uygulanması nedeniyle maddi zarara uğrayan bir köylünün, iç hukuk yollarını tükettikten sonra anayasa Mahkemesine başvurması

AÇIKLAMA: İtiraz yolu (defi) görülmekte olan bir davada, hakimin uygulanmakta olan kanunun anayasaya aykırı olduğu kanaatiyle Anayasa Mahkemesine başvurusudur.

8- Aşağıdaki ifadeleri dikkatlice okuyunuz.

PORTEKİZ

Portekiz Devleti, yerel yönetimlerin özerkliğine saygı gösteren üniter bir devlettir (m. 6/1). Azores and Madeira takım adaları kendi siyasi ve idari statüsü ve öz yönetim organları olan otonom bölgelerdir (m. 6/2). Devlet Başkanı doğrudan halk tarafından seçilir (m. 124).

Verilen bilgiler ışığında Portekiz ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Portekiz federal bir cumhuriyettir.
- B) Portekiz üniter bir devlettir.
- C) Portekiz üniter bir cumhuriyettir
- D) Portekiz’de başkanlık ya da yarı-başkanlık sistemi vardır
- E) Portekiz bölgesel bir devlettir

AÇIKLAMA: Portekiz’in bölgesel bir üniter devlet olduğu yolunda bilgiler bulunmaktadır. Federalizm ile ilgili bilgi olmadığı gibi, sayılanların olması A şıkkını imkansız kılar.

9- Aşağıdakilerden hangisi “temsili vekalet” için söz konusu değildir?

- A) Temsilciler bütün milletin temsilcisidir
- B) Temsilciler sadece belli bir bölgenin temsilcisidir**
- C) Temsilcilerin azli mümkün değildir
- D) Temsilcilerin seçmenlerin taleplerini yerine getirme zorunluluğu yoktur
- E) Temsilcilerin ücretleri genel bütçeden karşılanır

AÇIKLAMA: Temsili vekalette, temsilciler bütün milletin temsilcisidir.

10- Aşağıdaki durumların hangisi/hangisinde asli kurucu iktidar örnek olmaz/ortaya çıkması beklenmez?

- A) 29 Ekim 1923'te 1921 Anayasasına devlet şeklinin Cumhuriyet olduğu ibaresinin eklenmesi**
- B) 1979 İran'da Şah Rıza'nın devrilerek İslam Cumhuriyeti'nin kurulması
- C) Batı Avrupa'da ortaya çıkan anayasacılık hareketleri neticesi, II. Abdülhamit'in 1876 Kanuni Esasiyi ilan etmesi
- D) 17 Şubat 2008'de Kosova'nın bağımsızlığını ilan etmesi
- E) Nisan 1924'te 2. TBMM'nin yeni bir anayasa yapması

AÇIKLAMA: A şıkında bir anayasa değişikliğinden (tali kurucu iktidar) söz edilmektedir. Diğer şıklarda ise yeni anayasa yapma ihtiyacından (asli kurucu iktidar) bahsedilmektedir.

11- Federal devletle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Federal devlet, birden çok federe devletin sözleşmeyle birleşmesiyle oluşur**
- B) Vatandaşlar hem federe, hem federal devletin hukukuna tabidir
- C) Federal devletin yasa ve kararları bütün federe devletlerde geçerlidir
- D) Federe devletlerin uluslar arası hukukta temsil güçleri yoktur
- E) Federal devletler, birleşme veya ayrışma yoluyla oluşabilir

AÇIKLAMA: Federal devlet birden çok federe devletin sözleşmeyle değil; anayasa ile birleşmesiyle oluşan bir devlettir.

12- Federe devletle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Federe devletlerin uluslararası hukukta hak ve temsil kabiliyeti yoktur
- B) Uluslar arası hukukta temsiliyeti sözleşmeyle bağlı olduğu federal devlet tarafından yapılır**
- C) Para basamaz
- D) Askeri savunma gücü yoktur
- E) Uluslar arası sözleşme yapamaz

AÇIKLAMA: Federal devlet birden çok federe devletin sözleşmeyle değil; anayasa ile birleşmesiyle oluşan bir devlettir.

13- Aşağıdakilerden hangisi parlamenter sistem ile yarı-başkanlık sistemin farkıdır?

- A) Parlamenter sistemde Bakanlar Kurulu'nun yasama organına karşı sorumluluğu
- B) Parlamenter sistemde yürütme organının iki başlı olması
- C) Yarı-başkanlık sisteminde cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi
- D) Yarı-başkanlık sisteminde Bakanlar Kurulunun yasama organı tarafından güvensizlik oyuyla düşürülebilmesi
- E) Bakanların cumhurbaşkanı tarafından atanması

AÇIKLAMA:

14- Aşağıdakilerden hangisi parlamenter sistemde bakanlar kurulunun özelliklerinden değildir?

- A) Bakanlar Kurulu toplantıları gizlidir ve görüşmeler tutanağa geçirilmez
- B) Bakanlar Kurulunun kolektif sorumluluğu vardır
- C) Bakanlar Kurulu kollezyaldır
- D) Bakanlardan birinin Yüce Divana sevki halinde Bakanlar Kurulu sona erer
- E) Homojenlik ilkesi, bütün bakanların aynı siyasal çizgide olduğu varsayımdır

AÇIKLAMA: Parlamenter sistemde bakanların kolektif sorumluluğunun yanında bireysel sorumlulukları da söz konusudur. Bireysel olarak meclis soruşturmasına uğrayan (Yüce Divan'a sevk edilen) bir bakan nedeniyle Bakanlar Kurulu sona ermez; Başbakanın Yüce Divan'a sevki halinde bakanlar kurulu sona erer.

15- Aşağıdakilerden hangisi başkanlık sistemin özelliklerinden değildir?

- A) Yürütme tek başlıdır
- B) Başkanın yetkilerini kullanabilmesi için "karşı imza" şarttır
- C) Meclis suçlu olduğuna kanaat getirdiği başkanın görevden alınması için "impeachment" süreci başlatabilir
- D) İstifa, ölüm ve *impeachment* dışında başkan kesin olarak dört yıl görevde kalır
- E) Hem başkanın hem de yasamanın halk tarafından seçilmesi çifte meşruiyet sorunu yaratır

AÇIKLAMA: Karşı imza kuralı parlamenter sistemde sorumsuz cumhurbaşkanının (veya kral) yetkilerini sorumlu bir bakan veya başbakanın imzasıyla kullanabilmesidir. Başkanlık sisteminde böyle bir kural yoktur.